

Двадцять третя Міжнародна олімпіада з лінгвістики

Бухарест (Румунія), 26 липня – 2 серпня 2026 року

Задачі для індивідуального змагання

Правила оформлення розв'язків задач

Не переписуйте задач. Розв'язуйте кожну задачу на окремому аркуші (чи аркушах). На кожному аркуші потрібно записати номер задачі, номер свого місця та своє прізвище. Тільки в такому випадку можна гарантувати точне оцінювання Вашої роботи.

Якщо в умові задачі не вказано інше, опишіть закономірності та правила, які Ви помітили в даних. Інакше Ваш розв'язок не отримає повної кількості балів.

Задача № 1 (20 балів). Подано слова центральною юпіцькою мовою, а також їхні фонетичні транскрипції та переклади. Усі слова затранскрибовані відповідно до вимови в діалекті затоки Нортон-Саунд (НС):

qasgulek	['qaz.yu.ʒəkʰ]	смугастий тюлень
nanepak	[na.'nəf.pakʰ]	велике озеро
ter'liuq	['təp.ʒi.uqʰ]	він робить ферментовані риб'ячі голови
nav'pagtuq	['nav.pax.tuqʰ]	це справді зламалося
qamiq'vak	[qa.'miq.vakʰ]	різновид моли
nat'rarka	['nat.ɣax.kaqʰ]	матеріал, з якого роблять подошви для шкіряного взуття
calugun	[ca.'ʒu.ɣun]	шкребок для шкіри
kaal'taaq	[ka.'aʒ.ta.aqʰ]	гральна карта
ullelluku	[u.'ʔəʔ.ʔu.ku]	вивертання навиворіт
ilquineq	['iʔ.qu.'i:nəqʰ]	череп
kaltuuvvilaq	['kaʔ.tu.'u:fi.ʒaqʰ]	картопля
kayangurngalnguq	[ka.'ja:ŋuɣ.'ŋaʒ.ŋuqʰ]	овальний предмет
assikekeka	[a.'si:kə.'kək.ka]	він мені подобається
paluteqerru	[pa.'ʒu:tə.'qəx.xu]	будь ласка, закрий це
iggiggiayuli	[i.'xi:xi.'a:ju.ʒi]	вірджинський сич
ilalkumalria	[i.'ʒaʔ.ku.'maʒ.ɣi.a]	жертва
apepailgaku	[a.'pəp.pa.'iʒ.ɣa.ku]	перш ніж його запитати
yuarutlertangqertuq	[ju.'a:ɣutʰ.'ʔəx.taŋ.'qəx.tuqʰ]	є стара пісня
tutgarrlugaq	['tutʰ.xax.'ʔu:ɣaqʰ]	внук/внучка
cuukvagtalek	[cu.'ukʰ.fax.'ta:ʒəkʰ]	місце, де є багато щук
cangatenrituten	[ca.'ŋa:tən.'ɣi:tu.tən]	з тобою все гаразд
cungagcessvakartat	[cu.'ŋax.cəs.'fa:kaɣ.tatʰ]	які вони зелені!

З наведених вище форм тільки останні чотири вимовляються інакше в іншому діалекті — загальноцентральному юпіку (ЗЦЮ). Нижче наведені фонетичні транскрипції цих форм так, як вони вимовляються в діалекті ЗЦЮ:

tutgarrlugaq	[ˈtutʰ.ˈxɑχ.ʈu.ɣɑqʰ]	внук/внучка
cuukvagtalek	[cu.ˈukʰ.ˈfɑx.ta.ʒəkʰ]	місце, де є багато щук
cangatenrituten	[ca.ˈŋaː.ˈtən.ki.ˈtuː.tən]	з тобою все гаразд
cungagcessvakartat	[cu.ˈŋax.ˈcəs.fa.ˈkaχ.tatʰ]	які вони зелені!

(a) Напишіть центральною юпіцькою мовою:

1.	[ˈməʈ.qu.ˈʒəʒ.ʒi.ˈuχ.ta]	лісник
2.	[qa.ˈjaː.pix.ˈkaː.ni]	його власна майбутня автентична байдарка
3.	[ta.ˈʈiː.χɑqʰ]	гак для байдарки
4.	[ˈkəx.sa.ˈiʈ.ku.taqʰ]	намордник для собаки
5.	[ˈcup.ɣa.ˈʈax.tuqʰ]	він зненацька відчув тугу за домом

Для форм, які можливі лише в одному з двох діалектів (НС чи ЗЦЮ), вкажіть назву представленої діалекту.

(b) Напишіть фонетичні транскрипції поданих нижче форм:

6.	aartartuq	він схильний бути обережним
7.	akekataki	ой!
8.	negavgun	корінь, який використовується як мочалка
9.	atasuak	літні штани
10.	nerˈciquq	він поїсть
11.	alikenritaqa	я не боюся цього
12.	neqlinrrarmek	з щойно нарізаної риби

Коли транскрипції для різних діалектів відрізняються, напишіть обидві транскрипції та вкажіть, яка форма в якому діалекті використовується.

△ Центральна юпіцька мова належить до ескімосько-алеутської родини мов. Нею говорять близько 10 000 осіб на південному заході Аляски у Сполучених Штатах Америки.

Знак [ː] позначає довготу голосного. Знак [.] розмежовує склади. Знак [ˈ] ставиться перед наголошеним(и) складом/-ами.

[h] означає, що попередній приголосний вимовляється з придихом.

[ə] = а в англійському *about*.

[c] ≈ ч.

[j] = й у слові *йолоп*.

[ʈ] вимовляється як с, але з язиком у позиції як для л; [ʒ] = дзвінкий [ʈ].

[ŋ] = ng в англійському *hang*.

[q] = к у слові *кава*, але вимовляється глибше в ротовій порожнині.

[x] = х у слові *хата*; [χ] = дзвінкий [x].

[χ] = [x], але вимовляється глибше в ротовій порожнині; [ɣ] = дзвінкий [χ].

—Лай Оцука (консультантка: Саллі Семсон)

Задача № 2 (20 балів). Подано слова та словосполучення мовою ели-дне та їхні українські переклади у випадковій послідовності:

1. kpêdê	A. чорний
2. kpêdêkpêdê	B. надзвичайно білий, білющий
3. kraapî ntóó	C. горіх, який стає чорним після обсмаження
4. kraapî tp:oo	D. малий корабель
5. nkéli tp:oo	E. у дерева червоне листя
6. tpile kraapîkraapî	F. щось біле
7. yi yâa taataa	G. пташеня білого какаду

Нижче подано ще декілька слів та словосполучень мовою ели-дне та їхні українські переклади у випадковій послідовності:

8. chêêpî mbwii miyó	H. бджола
9. kinikini	I. шматки заліза
10. límî k:ii	J. європеєць, іноземець
11. mty:aamty:aa	K. жирний
12. mty:aa wee	L. комаха
13. nkéli chêêpî pâa	M. два довгі й тонкі камені
14. nkéli pi	N. швидко (“наче блискавка”)
15. tpile wee	O. палиця
16. yi mbwii	P. солодкий

Врешті-решт, подані ще й такі слова та словосполучення мовою ели-дне та їхні українські переклади у випадковій послідовності:

17. kémi nt:uu	Q. алкогольний напій
18. k:ii miyó	R. труп
19. nkéli mbwaa	S. очне яблуко
20. ngwolo nt:uu	T. зелена змія
21. mbwaa	U. кишковий хробак
22. mwi pê	V. висока й худя людина
23. tpile pê k:ii kîgha nt:uu k:ii	W. стовбури дерев
24. pi mbwii	X. два банани (рослини)
25. pi ntóó	Y. (недозріле) манго
26. tpile pê yi kuu yâa k:ii	Z. вода
27. yi pâa	AA. жовта змія

(a) Визначте відповідники.

(b) Перекладіть українською мовою:

28. k:ii (це слово має два значення; наведіть обидва)

29. kraapî 30. kîgha 31. mty:aa 32. nkéli dnye 33. ngwolo 34. kémi kîgha nt:uu

(с) Перекладіть мовою єли-дне:

BB. (його) син

EE. свіжий, сирий

HH. острів Россел

CC. зелений

FF. (недозрілий) фрукт

DD. жир

GG. чорна людина

(d) Поєднайте подані нижче слова мови єли-дне з відповідними картинками, знаючи, що $nté \approx k:ii$.

35. краарі tp:oo краарі tp:oo

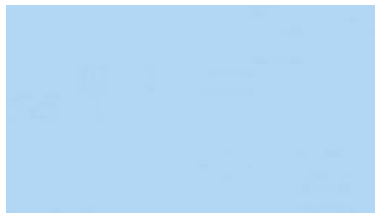
36. mbóó

37. mbóó nté

38. mbóó p:uu nkéli

39. pê pê

40. taa

I. 	II. 	III.
IV. 	V. 	VI.

(e) Поясніть, яким чином у мові єли-дне називаються кольори.

△ Жодні додаткові пояснення, окрім відповідей, не потрібні й не оцінюватимуться.

Мова єли-дне (Yéli Dnye) все ще не є класифікованою; можливо, це ізольована мова. Нею говорять близько 5000 осіб на острові Россел, у південно-східній частині Папуа — Нової Гвінеї.

Білий какаду — вид птахів. Південна частина Папуа — Нової Гвінеї історично перебувала під владою Великобританії, а пізніше — Австралії.

â, ê, î, é, ó — голосні звуки. Знак [ː] вказує на носову вимову наступного голосного.

—Дан-Мірча Міря

Задача № 3 (20 балів). Подано речення мовою ікіто та їхні українські переклади. Якщо кільком реченням мовою ікіто відповідає один переклад українською мовою, наводяться всі можливі речення мовою ікіто.

1. *Ima paapaaja masiitiirii* — *Іма продасть рибу.*
2. *nu=iina isikirii iiyii* — *Він/вона порве цей мотузок.*
3. $\left\{ \begin{array}{l} \text{ki=iita masiitiirii Jaime} \\ \text{ki=Jaime masiitiirii iita} \end{array} \right\}$ — *Я продам Хайме будинок.*
4. *nu=naajuukura simiimi* — *Він/вона написав/-ла книгу.*
5. *ki=iina masiirii ikwani saawiri* — *Я куплю це мачете чоловіка.*
6. *ki=iipi asuraaja sakiirii mira* — *Я пережую маніоку цих дітей.*
7. *Leo iipi siwiirarii ikwaniwiya* — *Лео відвідає цих чоловіків.*
8. *kia=Leo iita irikatajuurii* — *Ти відремонтуєш будинок Лео.¹*
9. *ki=simiitakura iimi simiimiya* — *Я прочитав/-ла ці книги.*
10. *nu=iimi irikatajuurii iiminaka* — *Він/вона відремонтує ці каное.*
11. *kia=kariiniikura miisaji kajinani* — *Ти потурбувався/-лась про тварину жінки.*
12. *ki=simiitakura iina simiimi paajuuyaana* — *Я прочитав/-ла книгу цього вчителя.*
13. $\left\{ \begin{array}{l} \text{nu=paapaaja miitiirii iina ikwani} \\ \text{nu=iina miitiirii ikwani paapaaja} \end{array} \right\}$ — *Він/вона дасть цьому чоловіку рибу.*
14. *ki=nikikura iipi kaajiya iitimira* — *Я побачив/-ла тварин цих жінок.*
15. *kia=iina simiimiya simiitarii maaya* — *Ти прочитаєш книги цієї дитини.*
16. $\left\{ \begin{array}{l} \text{kia=iina masiitiirii simiimi paajuuyaana} \\ \text{kia=paajuuyaana masiitiirii iina simiimi} \end{array} \right\}$ — *Ти продаси вчителю цю книгу.*

(а) Перекладіть ці речення українською мовою. Дайте кілька перекладів, якщо це можливо. Переконайтеся, що кожен переклад можна зрозуміти лише одним способом.

17. *kia=iipi siwiirarii miisaji paajuuyaari*
18. *nu=nikikura Leo paapaaja*
19. *ki=iina masiitiirii miisaji iimina*
20. *ki=iipi kariiniirii iina mira ikwani*

(б) Перекладіть ці речення мовою ікіто. Дайте кілька перекладів, якщо це можливо.

21. *Ти купив/-ла каное_{мн.} цих дітей.*
22. *Ти порвеш мотузок вчителя.*
23. *Я куплю будинок цих жінок.*
24. *Він/вона продасть Імі ці книги.*
25. *Я відремонтую це каное цих чоловіків.*

△ Мова ікіто належить до сапарської родини мов. Нею говорять менше 100 осіб в перуанській Амазонії.

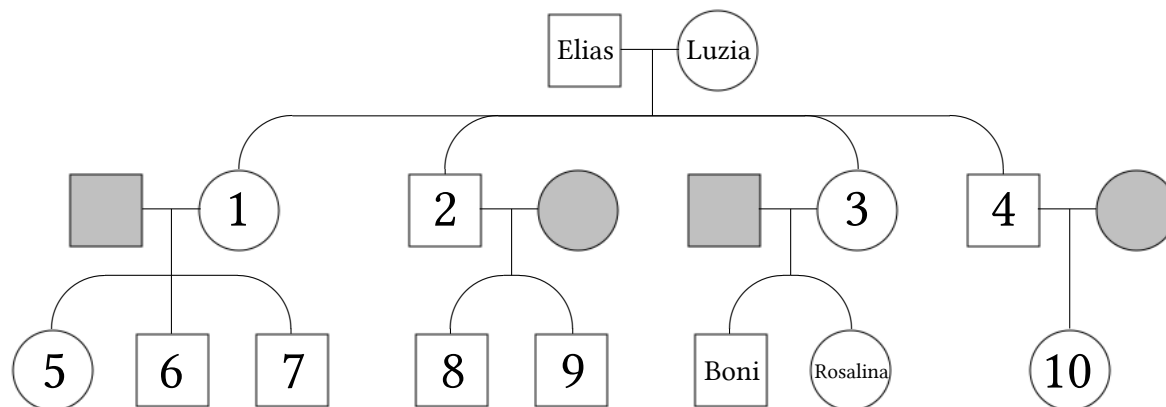
i — голосний звук. $j \approx \text{з у слові кігті}$. Знак $\square$ застосовується для розмежування двох частин слова. У мові ікіто є тони, але для спрощення вони в цій задачі не вказані.

Іма, Лео та Хайме — імена людей.

—Імар Макнайт

¹тобто будинок, який належить Лео.

Задача № 4 (20 балів). Подано генеалогічне дерево родини, яка говорить мовою сакирабіат. У дереві брати й сестри впорядковані зліва направо від старших до менших.

□: чоловік ○: жінка □: брати та сестри —: шлюб |: сини й доньки

Подано імена чотирьох членів родини: найстарша подружня пара (Elias та Luzia) та двоє найстарших (Boni та Rosalina) з наймолодшого покоління. Деякі інші члени родини позначені нижче літерами (A–J) та представлені в дереві числами (1–10) не обов’язково в такому ж порядку. Люди, позначені сірим кольором, не з’являються в цій задачі.

Ознайомтеся з кількома можливими виразами, якими ці люди описують свої стосунки спорідненості. У кожному стовпчику мовець вказаний ліворуч, а його репліки — праворуч. Наприклад, G: Elias abitop означає, що G каже “Elias є abitop = мій ...”.

Elias: A otak H otaup	B: Rosalina omăykut A okoypet D otak E otaup I omăykut	F: C _____(iv) E okip G āsi I okoypet	H: Elias abitop B oyke C omăykut D _____(vi) E otaup
Luzia: B omēpit	C: I okoypet G āsi	G: Elias abitop Boni okupi mēpit A okupi B _____(v) E okwa taup F omēpit I omēpit	I: F okwa G āsi
Boni: J okip	D: Rosalina _____(ii) F okwa I okupi		J: B abitop F oyke I okoypet
Rosalina: A āsi	E: C okip D _____(iii) J oyke		
A: Luzia āsi Rosalina omēpit B okwa D okwa tak E okwa taup F oykey mēpit G oykey I _____(i)			

- Поєднайте числа (1–10) з відповідними членами родини (A–J).
- Вкажіть порядок народження членів родини (5–10).
- Заповніть пропуски (i–vi). Для кожного пропуску є лише одна можлива відповідь, але відповідь не обов’язково складається з одного слова.

△ Мова сакирабіат належить до гілки тупарі мовної родини тупі. Нею говорять близько 13 осіб у джунглях бразильської Амазонії біля кордону з Болівією.

u — голосний звук, схожий на u у слові *бик*. Знак □ позначає носовий голосний.

—Лай Оцука (консультантка: Ана Віласі Галусіу)

Задача № 5 (20 балів). Подано речення українською мовою та їхні переклади мовою комнджо:

1. Я зустрів їх вчора.	kayé thewafé
2. Ви кликали мене тиждень тому.	nümä wobräknwath
3. Ми тримали їх тиждень тому.	nümä efathwake
4. Ми потримали вас тиждень тому.	nümä thefafake
5. Ви зустрічаєте нас зараз.	zena nwagrwrth
6. Ми бачимо вас зараз.	zena emarwe
7. Я кличу їх зараз.	zena ebräknwé
8. Вони вернули вас тиждень тому.	nümä thäbrimath
9. Ви тримали нас тиждень тому.	nümä nfathwath
10. Ми вернули їх вчора.	kayé thäbrime
11. Ви побачили мене тиждень тому.	nümä zwemarath
12. Вони покликали нас вчора.	kayé nznästh
13. Вони покликали мене тиждень тому.	nümä zwäsath
14. Я зустрічав їх тиждень тому.	nümä ewagrwa

(a) Перекладіть мовою комнджо:

15. Ви потримали мене вчора.
16. Я покликав вас тиждень тому.
17. Ви тримаєте мене зараз.
18. Вони зустріли нас тиждень тому.

(b) Перекладіть українською мовою усіма можливими способами:

19. nümä nbrigwath
20. kayé thefafé
21. nümä emarwa
22. kayé nznäbrimth

△ Мова комнджо належить до мовної родини ям. Нею говорять близько 250 осіб у селі Роуку на півдні Папуа — Нової Гвінеї.

ä, é, ü — голосні звуки; th — приголосний звук.

—Веско Мілев (консультант: Крістіан Дьолер)

Редактори: Сем'юел Амед, Акош Блашковіч, Михай-Александру Брату, Мілена Венева, Елісія Ворнер, Дмитро Герасимов, Ксенія Гілярова, Анжела Гоу, Давід Гультман, Станіслав Гуревич, Шінджіні Ггош, Аїда Давлетова, Іван Держанський (техн. ред.), Г'ю Доббс, Ана Мета Долінар, Борис Іюмдін, Бруну Л'Асторіна, Лі Тхехун, Імар Макнайт, Дан-Мірча Міря (відп. ред.), Андрій Нікулін, Пань Тунле, Олексій Пегушев, Ян Петр, Олександр Піперські, Пшемислав Подлесний, Марія Рубінштейн, Даніель Руцький, Кадзуне Сато.

Український текст: Олена Сірук (коректура: Дар'я Кривошеєва).

Успіхів!

Двадцять третя Міжнародна олімпіада з лінгвістики

Бухарест (Румунія), 26 липня – 2 серпня 2026 року

Аркуш для відповідей: **Задача № 2**

(a)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.

(b) 28. k:ii –

- _____
- _____

29. kraapî – _____

30. kîgha – _____

31. mty:aa – _____

32. nkéli dnye – _____

33. ngwolo – _____

34. kémi kîgha nt:uu – _____

(c) BB. (його) син – _____

CC. зелений – _____

DD. жир – _____

EE. свіжий, сирий – _____

FF. (недозрілий) фрукт – _____

GG. чорна людина – _____

HH. острів Россел – _____

(d)

35.	36.	37.	38.	39.	40.
-----	-----	-----	-----	-----	-----

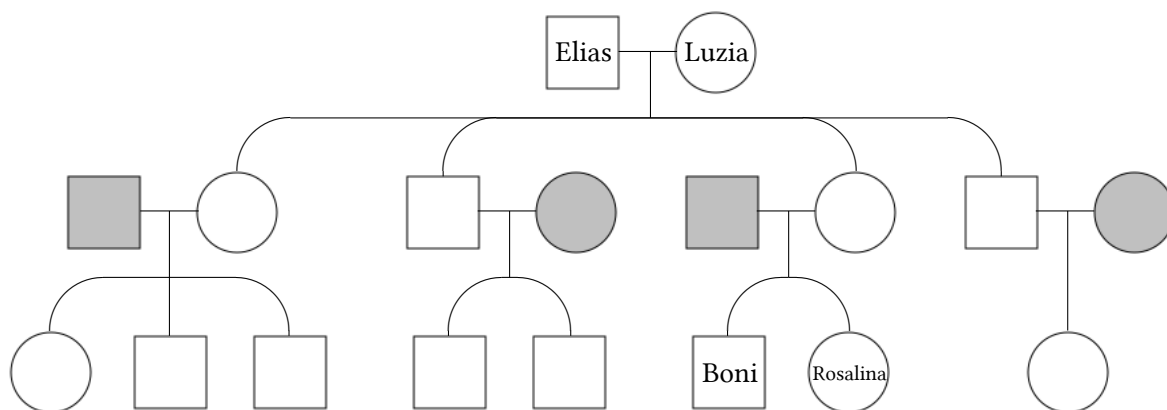
(e) Поясніть, яким чином у мові єли-дне називаються кольори.

Двадцять третя Міжнародна олімпіада з лінгвістики

Бухарест (Румунія), 26 липня – 2 серпня 2026 року

Аркуш для відповідей: **Задача № 4**

(a)

(b) Boni > Rosalina > > > > > >

(c) (i) _____

(ii) _____

(iii) _____

(iv) _____

(v) _____

(vi) _____